

Oponentský posudek na disertační práci

Autor práce:	Mgr. Štefan Paluchník
Název práce:	Křest v pojetí apoštola Pavla
Školitel:	prof. ThDr. Petr Pokorný, DrSc.
Autor oponentského posudku:	ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L.

Disertační práce v oboru Biblické teologie, kterou Mgr. Štefan Paluchník podal na katedře Nového zákona Evangelické teologické fakulty UK v Praze, se zabývá jedním z dominantních a dnes velmi aktuálních témat křesťanského učení i praxe. „Křest v pojetí apoštola Pavla“, jak zní nadpis jeho disertace, byl zpracováván v mnoha monografiích a dílčích studiích a jeho prohloubení se nevyhýbají ani exegetické komentáře. Vedle přínosu pro současnou evangelizační a misijní činnost křesťanských společenství nelze přehlédnout ani osobní zájem autora práce na tématu, vždyť zejména v teologii osobnost badatele a jeho život podle evangelia jsou s jeho bádáním nerozlučně spojeny.

Práce má rozsah 199 stran + seznam literatury. Její struktura sleduje obvyklou exegetickou metodu. Po úvodním naznačení postupu autor analyzuje a komentuje jednotlivé pavlovské texty, ve kterých je zmínka od křtu. Za klíčový text považuje Ř 6,1–11, který pod vlivem studie Petra Pokorného chápe v úzkém vztahu k ranému vyznání víry v 1K 15,3–4. Následují další texty z nesporných Pavlových listů i z listů tzv. pavlovských škol. S úmyslem poskytnout širší novozákonní kontext, aby vynikla Pavlova souvislost s ním, ale i jeho jedinečnost, zařadil Paluchník za hlavní část práce přehled křestní tematiky v ostatních novozákonních spisech. Za určitý „Appendix“ s úmyslem podat jeden vzorek tzv. „Wirkungsgeschichte“ lze považovat předposlední kapitolu o křtu v Hermově Pastýři. Práci uzavírá kratší ekumenický komparativní přehled významných bodů křestní tematiky z hlediska dějin teologie a systematické reflexe.

Exegetické zpracování studovaných textů je přehledné, lze snadno sledovat myšlenkový postup autora. Místy je výklad repetitivní a občas působí dojmem pracovních poznámek. Bylo by jistě ku prospěchu práce, kdyby autor víc pracoval se srovnáním různých českých překladů. Jejich pouhé synoptické srovnání působí jako torzo. Stejně tak poznámky k textu by byly víc zhodnoceny, kdyby byly formulovány do souvislého pojednání. Sluší se ocenit systematicčnost, s jakou je zpracován závěr práce. Bylo by ale vhodnější, kdyby přehled shrnutí jednotlivých kapitol byl spojen se souhrnem výsledků bádání. Ve stávající podobě obě části závěru působí zbytečně jako samostatné paralelní texty. Rovněž barevné schéma řeckého textu a doplněný jeho český překlad (na str. 190) už do závěru nepatří; má místo v exegetické části. Také bych navrhol lépe vyřešit osobní vzpomínky na str. 198. Ty v závěru bezesporu mohou být; ne však jako exkurz, nýbrž jako integrální součást textu. Co by si práce zasloužila, je alespoň stručný přehled bádání k tematice křtu na poli exegeze a biblické teologie, který tu postrádám.

Doktorand konzultoval dostatečné množství odborné literatury, jak svědčí její seznam. Z hlediska formálního bych doporučoval členit ho diferencovaněji (edice Bible a dalších pramenů, pomůcky, biblické komentáře, monografie a články). Mezi monografiemi je významná studie Beasley-Murraye z roku 1962. Pro doplnění by bylo užitečné připojit nové monografie o křtu E. Fergusonova (2009) a L. Hartmana (1997), případně také – kvůli dějinné kontinuitě bádání – R. Schnackenburga, *Das Heilgeschehen...* (1950).

Z hlediska teologického je pro autora práce biblický text určujícím pramenem, jemuž se nesnaží vnučováním předem připravené koncepty. Proto také řešení některých otázek nechává otevřené. Rád se nechá v tom nejlepší smyslu vést pracemi svého školitele Pokorného. Od něho přebírá i názor, že 1K 15,3–4 odráží strukturu křtu (smrt – pohřeb – vzkříšení). Je ovšem třeba podotknout, že mnoho autorů podtrhuje dvoudílnou, respektive čtyřdílnou strukturu tohoto starobylého vyznání víry, když k původnímu schématu patří i svědectví Kéfy a Dvanácti. Výčet ostatních svědků zjevení Vzkříšeného pak bývá obvykle připisováno jinému zdroji tradice.

V některých detailech by se dalo spektrum možných řešení ještě rozšířit. Tak například v případě 1K 15,29, kde se mluví o „křtu za mrtvé“, někteří navrhují řešení „kvůli zemřelým“ nebo „s ohledem na zemřelé“. Pak by to mohlo znamenat, že někteří členové korintské obce svým osobním křtem vyplnili přání někoho, kdo už je mrtvý. Nebo chtěl Pavel vyjádřit účinek osobního křtu, který spojí člověka se zemřelými v den vzkříšení? Nebo přijali křest kvůli svému vlastnímu duchovně mrtvému tělu? Množením hypotéz se pravděpodobnost řešení nevětší, naopak. Jde jen o to, aby v diskusi zazněly názory, které byly vysloveny.

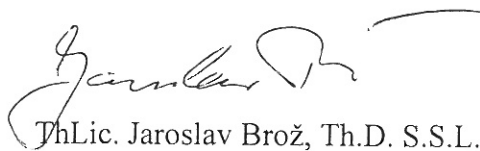
Mohla by být též víc rozpracována otázka slovesa „baptizein“ s různými pádovými a předložkovými vazbami.

V pasáži o původu křesťanského křtu (str. 142n) bychom očekávali zmínku o významu rituálních očišťování dosvědčených v kumránských spisech.

Neodpustím si dvě poznámky k české terminologii. Na str. 10 autor upozorňuje, že pojem „křesťan“ není od slova křest, ale od slova Kristus. To platí v řečtině. Ale v češtině i slovo „křest“ je odvozeno od jména Kristus, a to přes staroněmecké „krist“ (jak alespoň uvádí Holub J. – Lyer S., *Stručný etymologický slovník jazyka českého*, 2. vyd., Praha, 1978). A druhý postřeh: nevím jak v nekatolických kruzích, ale v prostředí katolické teologie zní označení „vodní křest“ poněkud nezvykle (na str. 91, 196). Nebylo by vhodnější mluvit o „křtu vodou“ nebo o „křtu ve vodě“?

Formální úprava dokazuje, že doktorand zvládl zásady vědecké práce. Jazyk je srozumitelný, styl dosti věcný. Ojedinele se setkáme s neobratnostmi ve vyjadřování (jako na str. 24: „Ve svém Römerbriefu Barth píše...“; nebo na str. 54: „křest se dál v tekuté vodě“ – místo „tekoucí“). Snad by bylo na místě zdržet se barevného rozlišování a volit jiné zvýrazňující prostředky (např. na str. 50). Kontrole autora také asi uniklo, že s řeckým novozákonním textem zkopíroval z databáze též anglické nadpisy, a to důsledně všude. Řecké výrazy doktorand někdy uvádí v abecedě (občas mu „utečou“ fonty), jindy přepisuje latinkou. Jeho způsob přepisu je až na výjimky jednotný („ypsilon“ přepisuje jako „y“, kromě str. 39 a 40, kde nacházíme „úketi“ – místo „oyketi“).

Závěrem chci konstatovat, že Mgr. Paluchník odvedl dobrou práci. Přes uvedené dílčí nedostatky splňuje podle mého soudu podmínky, aby byl připuštěn k obhajobě. Jeho doktorskou práci doporučuji.

ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L.
katedra biblických věd
Katolická teologická fakulta UK v Praze